

Asia: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

1 Taustatiedot

Lausunnonantaja

Yhdistys

2 Järjestöjaoston alustavat ehdotukset ja selvityksen kohteet

1 Monivuotiset toiminta-avustukset (s. 14)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa ehdotusta. Monivuotiset avustukset tukevat toiminnan jatkuvuutta ja strategisuutta, erityisesti kun kyseessä on vakiintuneen toiminnan avustaminen. Ennakoitavuus vähentää myös haasteita rahoituksen taitoskohdissa. Monivuotisten valtionavustusten osalta on tärkeää kiinnittää huomiota myös tasapuolisuuteen, niin että kaikkia resursseja ei kohdenneta pitkään rahoitusta saaneille tahoille, vaan huomioidaan myös muuttuva toimintaympäristö ja uusien toimintojen/toimintamallien kokeileminen ja kehittäminen.

2 Valtionavustushakujen koordinointi (s. 15)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa ehdotusta. Ehdotus tukee johdonmukaista kokonaisuuksien rakentamista. Ehdotus ei kuitenkaan saa vaikuttaa vähentävästi myönnettävien valtionavustusten suuruuteen. Valtionavustuksia myöntävien tahojen yhteistyö ja yhteiset toimintakäytännöt hyödyttävät erityisesti niitä avustusten hakijoita, jotka toimivat joko nykyisten toimialojen rajapinnoilla tai ovat monialatoimijoita ja saavat valtionavustuksia useilta eri tahoilta. Erityisen tärkeää on varmistaa hakuprosessien ennakoitavuus ja läpinäkyvyys niin, että haku – ja päätösajankohdat ja -perusteet ovat hyvissä ajoin tiedossa eivätkä ne vaihtele vuosittain.

3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi (s. 15)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa ehdotusta. Tässä tulee kuitenkin huomioida yhdenvertaisuusnäkökulma erilaisten yhdistysten edellytyksissä toimia digitaalisessa ympäristössä.

4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa (s. 16)

Suomen Setlementtiliitto ei kannata keskusjärjestöjen roolin muuttamista siten, että ne tekisivät päätöksiä jäsenyhdistysten valtionavustuksista. Valtakunnalliset keskusjärjestöt neuvovat ja tukevat jäseniään avustusten haussa, seurannassa ja raportoinnissa. On kyseenalaista, mikäli sama taho jatkossa sekä tukisi avustusten hakua että päättäisi avustuksista keskusjärjestönä. Näemme myös riskinä sen, että viranomaisvastuu siirtyisi keskusjärjestöjen hallituksille. Tämä johtaisi viranomaistyön ja vastuun siirtymiseen keskusjärjestöille ilman viranomaisvaltuuksia.

Järjestöissä on paljon toimijoita, jotka eivät kuulu jäsenenä valtakunnallisiin järjestöihin ja tällaisia järjestöjä perustetaan enenevässä määrin. Pienten järjestöjen autonomia säilyminen on tärkeää, ei vain kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuden, vaan myös suomalaisen yhteiskunnan demokratiakehityksen näkökulmasta. Vaarana on, ettei kansalaisjärjestöjä kohdella tasavertaisesti, mikäli keskusjärjestöillä olisi entistä suurempi valta päättää avustettavista kohteista omien painopisteidensä ja intressiensä mukaan.

Valtakunnallisten keskusjärjestöjen lisäksi myös jäsenjärjestöillä ja valtakunnallisiin keskusjärjestöihin kuulumattomilla järjestöillä tulee olla mahdollisuus ottaa kantaa ja vaikuttaa osana selvityksen tekoa. Osana selvitystä tulee myös tarkastella ehdotuksia suhteessa valtakunnallisten järjestöjen perustehtävään ja kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuteen.

Setlementtiliitto kannattaa nykyisenkaltaisten jäsenjärjestöavustusten ja delegointimahdollisuuksien säilyttämistä.

5 Rahapelituottoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen (s. 17)

Pyrkimys yhtenäiseen rakenteeseen ja tulkintaan on Suomen Setlementtiliiton näkökulmasta kannatettava. Koska kyseessä on järjestöjen toimintaedellytyksiin liittyvä muutos, tulee järjestöille taata vaikutusmahdollisuus prosessin eri vaiheissa.

6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli (s. 18)

-

7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen (s. 18)

-

8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen (s. 19)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa ehdotusta. Valtionavustusten osalta on hyvä kehittää systemaattista ennakointia, joka tukee vaikuttavuuden arviointia. Tarvitaan myös jatkuvaa ja avointa vuoropuhelua avustusta myöntävien tahojen kanssa toiminnan vaikutuksista ja yhteiskunnallisesta merkittäväydestä.

9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi (s. 19)

-

10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen (s. 20)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa selvityksen tekemistä. Kansalaisjärjestöillä tulee aidosti olla mahdollisuus vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon ja olla osallisena sen eri vaiheissa. Lainsäädäntömuutosten vaikutuksia on arvioitava myös kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta.

11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä (s. 21)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa ehdotusta. Avustuksen hakijan oikeusturva on vahvempi, mikäli avustushakemuksia ja seurantatietoja käsittelee useampi henkilö. Tämä ei saa kuitenkaan lisätä hakemuskäsittelyn byrokratiaa tai pidentää käsittelyaikoja. Tiimityö tulee mahdollistaa työtapoja uudelleen organisoimalla.

12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit (s. 21)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa ehdotusta. On tärkeää, että valtionavustusten käyttötarkoitukset määritellään selkeillä kriteereillä. Raportointia ja arviointikriteerejä kehitettäessä on tärkeää tunnistaa yleis- ja kohdennetuilla avustuksilla toimivien järjestöjen moninaisuus, huomioida moninaisuus arviointikriteereissä ja rakentaa kriteeristö yhdessä avustusta saavien järjestöjen kanssa. Arviointikriteerien määrittelyn yhteydessä on tärkeää käydä keskustelu myös avustusvalmistelijoiden velvollisuudesta antaa palautetta ja selkeät perusteet hakemuksista, joille rahoitusta ei myönnetä.

13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit (s. 22)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa selvitystä. Valtionavustusten myöntämisen kriteereinä voidaan käyttää ihmisoikeuksien, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävä kehityksen edistämistä.

14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen (s. 22)

Suomen Setlementtiliitto kannattaa selvityksen tekemistä. Toimintaympäristön ja rahoituspohjan muutokset ovat lisänneet yhdistysten tarvetta monipuolistaa ja kehittää rahoituspohjaansa. Valtionavustusten ehdot saattavat estää tai vaikeuttaa rahoituspohjan laajentamista.

15 Taloustarkastajan tehtävä (s. 23)

-

3 Järjestöjaoston väliraportti ja valtionavustustoiminta

Järjestöjaoston väliraporttia koskevat yleiset huomiot

-

Valtionavustustoimintaa koskevat yleiset huomiot

Valtionavustushakujen yhdenmukaistaminen on erittäin kannatettavaa. Useat toimijat hakevat ja myös saavat rahoitusta useilta eri viranomaisilta ja useista eri rahoituslähteistä. Tarkastelu olisi hyvä laajentaa koskemaan myös muita kuin rahapeliteutoista järjestöille myönnettäviä valtionavustuksia.

Tulevista muutoksista tulee informoida hyvissä ajoin, jotta muutokseen on aikaa valmistautua. Valtionavustustoiminnan kehittäminen on koko kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiin ja autonomiaan liittyvä uudistus, joten kansalaisjärjestötoimijat on otettava vahvemmin mukaan valmistelutyöhön sen eri vaiheissa.

Valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset järjestöjaostolle valmistelun jatkamiseksi

-

Särkelä-Kukko Mona
Suomen Setlementtiliitto ry